

møder ind i Lovforslaget, som ikke staae i Overensstemmelse med dets øvrige Indhold, da at stille Forslag, som gjennemføre den Ansøgnelse, der er gaaet igjennem ved Sagens anden Behandling. Naar den ærede Ordfører derhos har bemærket, at det enkelte Medlem, der vilde have en Forandring i Loven, burde have stillet Forslag til anden Behandling, da maa jeg bemærke, at det kunde jeg ikke have gjort uden at omskrive den hele Lov, og det troer jeg ikke er et Arbejde, som kan ventes af det enkelte Medlem; men man maa lade det beroe paa, om de Ansøgnelser, man ønsker gjennemførte, vinde Anslag ved Sagens anden Behandling.

Ætsering: Jeg troer, at den Afstemning, der ligger for nu, slet ikke staaer i nogen umiddelbar Forbindelse med § 6. Vi ville dog ikke, ved at afstemme § 5, som den foreligger, skaffe Loven til at hænge sammen som en Heelhed. Det Spørgsmaal, der nu ligger tvivlsomt for, der ikke endnu er klart afgjort, men som i Sagen har behersket den hele Forhandling, det er, om Folkethinget vil, at Amtene som hidtil skulle vedblive at være de Ledende ved Riksvæsenet, eller om det vil have, at Regjeringen skal træde ind og benytte Amtene kun som underordnede gjennem en overordnet Embedsmand, der sættes ind ved denne Leilighed. Nu er det min Overthynding, at det vil være et stort Misgreb, om vi med Hensyn til hele Riksvæsenets Behandling indsætte en saadan overordnet Embedsmand, og at det vilde være langt rigtigere at beholde det, som nu er, som en Amtsag, der understøttes af Regjeringen. Derved føle Amtene ganske anderledes deres Ansvarlighed og handle med større Nidkærhed. Naar man siger, det er nødvendigt, for at Plantningen skal lykkes, at der er eet System, der gaaer igjennem det Hele, og een Mand, som leder det Hele, saa siger jeg, at det Mødsatte netop var det Unsækeligste; det er Rivaliteten, om jeg saa maa sige, mellem de forskjellige Amt, der skal bringe det Bedste tilveie, om Noget skal bringes tilveie; den enkelte, kyndige Person kan være overordentlig nyttig, ved at reise af og til efter Ministerens Opfordring, for at bedømme

hvad der er fæet — kun at han ikke kommer til at bedømme sine egne Handlinger — og meddele sin Formening derom, samt give Oplysninger til alle Vedkommende, men at gjøre ham paa eengang til den, som skal give Impulsen til det hele Anlæg, paa samme Tid, som han er Ministerens Die, der skal dømme, om det Hele er hensigtsmæssigt og passende udført, det, troer jeg, er en saa skæv administrativ Foranstaltning, som der vel kan findes.

Jeg kan ikke paa nogen Maade erkende, at det kan være rigtigt at antage § 5; vi have Exempler liggende for os, som vise, hvorledes hvert Amt kan handle for sig ganske selvstændigt i samme Sag og handle nyttigt og godt. Vort hele Væsen, jeg taler ikke om Statens Væse, men om de mindre Landeveie og Biveiene, beroer netop paa denne brugbare, dygtige Selvvirksomhed hos Amtene, idet hvert enkelt Amt handler efter egen Tilskyndelse under Statens Overtilsyn. Det samme System skulle vi anvende paa Riksvæsenet, og naar vi undersøge den Sum, som her skal bevilges aarlig for denne Løvs Skyld, saa vil den omtrent udgjøre 1600 Rd., og naar vi tage Befordringsudgifter og Diæter med, tør jeg næsten sige 2000 Rd. Naar vi dividere dette med 5, som omtrent er Antallet paa de Steder, hvor Loven skal gives Anvendelse, saa faaer vi omtrent 400 Rd. for hvert Amt; men for disse 400 Rd. kan der i hvert Amt holdes en vel øvet, kyndig og dygtig Planteur, som har langt større Localkundskab og Anledning til at paasee, at alt Nødvendigt skeer, end en Mand, der aarlig reiser omkring fra Sted til Sted og skal overflyve en stor Flade. Det vilde derfor være hensigtsløst at udgive en saa stor Sum for at naa et langt ringere Resultat, end man kan naa med den samme Sum, ved at anvende Kræfterne bedre. Derfor tilraader jeg at udstemme § 5, som Tegn paa, at vi ved denne Lov ikke ville have, at Amtenes Herredømme og Bestemmelsesret skal svækkes i mindste Maade, men at det skal blive staaende saaledes, som det nu er, og at Staten skal blive staaende i samme Forhold som nu, som understøttende og som bevarende sit frie Overtilsyn. Naar Paragraphen vedtages, bliver Staten selv Planteur og derved